

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н.
КАРАЗИНА**

ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**КАФЕДРА ТЕОРЕТИЧНОЇ І ПРАКТИЧНОЇ
ФІЛОСОФІЇ
імені Й. Б. ШАДА**

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-
МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СУЧАСНА ФІЛОСОФІЯ»**

Харків 2022

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
Олександр ГОЛОВКО

“ _____ ” _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНА ФІЛОСОФІЯ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ **перший (бакалаврський)** _____

галузь знань _____ **03 гуманітарні науки** _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ **033 - філософія** _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ **Філософія, Європейські студії** _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____

вид дисципліни _____ **обов'язкова** _____

факультет _____ **філософський** _____

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету

Протокол № 5 від 24 червня 2022 року

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Ільїн І. В., к.філос.н., старший викладач, кафедра теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада

Програму схвалено на засіданні кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада

Протокол № 12 від 10 червня 2022 року

Завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б.Шада

Олег ПЕРЕПЕЛИЦЯ

підпис

Програму погоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми

Володимир ПРОКОПЕНКО

Наталія ЗАГУРСЬКА

підпис

Програму погоджено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від 15 червня 2022 року № 10

Голова науково-методичної комісії філософського факультету

Сергій ГОЛКОВ

підпис

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Сучасна філософія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

перший (бакалаврський) рівень

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напряму) 033 Філософія

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Сучасна філософія» є надання можливості студентам отримати необхідну низку знань сучасного рівня розвитку сучасної філософії та оволодіти вмінням використовувати сучасні філософські знання в безпосередній практичній та науковій діяльності.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування програмних компетентностей: Навички використання прийомів і методів усного та письмового викладу базових філософських знань. Уміння використовувати у професійній діяльності знання традиційних і актуальних проблем сучасної філософії.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми навчальна дисципліна спрямована на формування наступних результатів навчання: Знання традиційних і актуальних проблем сучасної філософії. Знання основних філософських концепцій, базових категорій, понять філософії.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- ознайомлення студентів з основним змістом сучасної філософії, різними напрямками сучасної філософської думки (на прикладі першоджерел в тому числі);
- показати послідовність становлення цих напрямків, розкрити сутність сучасної філософської свідомості людини;
- сформувані у студентів філософський спосіб мислення, самостійну позицію щодо аналізу актуальних проблем сучасної культури

1.3. Кількість кредитів – 4 кредити (денна); 3 кредити (заочна)

1.4. Загальна кількість годин – денна – 120 годин, заочна - 108 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4 -й	5-й
Семестр	
VIII-й	IX-X-й
Лекції	
20 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
20 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
80 год.	92 год.

1.6. Заплановані результати навчання

Студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- знати традиційні і актуальні проблеми сучасної філософії;
- знати основні концепції, базові категорії, поняття сучасної філософії;
- вміти використовувати поняття сучасної філософії для концептуалізації глобальних проблем сучасного суспільства;
- розуміти зв'язок напрямів сучасної філософії з основними концепціями класичної філософії.

2. Тематичний план навчальної дисципліни*Тема 1. Передумови виникнення та особливості розвитку сучасної філософії*

Стан метамодерна: діалог модерну і постмодерну, четверта промислова революція, повернення історії, нові громадські рухи, постіронія, постістина, перевідкриття тілесності, афекту. Сучасна філософія характеризується критичним, рефлексивним відновленням метанарративів: децентрація людського, новий емпіризм як відстеження поверхневих зв'язків без пояснення, телеології, сутності. Переосмислення феноменологічного призову «Назад до речей!» як принцип нового матеріалізму, але без примату свідомості, розуміння, тотальності, людяності. Трансформації капіталізму: нове варварство (антропоцен-капіталоцен, згортання глобалізації), «темна Просвіта» (фундаменталізм, постістина) або подолання капіталізму за допомогою інтенсифікації його технологічного розвитку (штучний інтелект і виробництво вільного часу, суспільство без нестачі, досягнення матеріального достатку і «повністю автоматизованого комунізму класу люкс»)? Умови виникнення сучасної філософії: а) вплив постколоніальної філософії на західно-центричні концепції суспільства; б) виникнення та розвиток нейронаук, біотехнологій та нове розуміння тілесності; в) антропоцен та зміна клімату як фактори підриву соціоцентризму; г) зв'язок неоліберального капіталізму та політичного популізму з постмодерністським консерватизмом та релятивізмом. Критичні рецепції феноменології, франкфуртської школи, (пост-)структуралізму та сучасними філософами. Онтологічний переворот.

Тема 2. Акторно-мережева теорія Бруно Латура

Акторно-мережева теорія як форма конструктивізму (постпозитивізму в філософії науки), яка відкидає ідею суспільної детермінації наукових знань, тому що соціальне є не більш зрозумілим, ніж природне. Наукове пізнання – це наслідок встановлених відносин між предметами, тваринами та людиною, що вступають у відносини в контексті наукової практики. Відповідно до цієї теорії, актор - це все, що певним чином впливає на виробництво наукових тверджень і теорій: не тільки вчені, але й, наприклад, припущення, методології, методи, соціальні правила та інститути, процедури, експерименти, вимірювання та відповідні прилади, наукові тексти та, що не менш важливо, інші нелюдські об'єкти. Для того, щоб бути актором у цьому сенсі, очевидно, не потрібно мати змістовні психічні стани, а тільки впливати та бути наслідком впливу на ті чи інші речі та відносини. Таким чином, між акторами може бути безліч видів відносин і взаємодій; зокрема, деякі актори можуть трансформувати інших акторів (ці перетворення іноді називають трансляціями). Мережа – це сукупність акторів, їх взаємодія та трансляції, що визначають місце та функції акторів всередині мережі. Встановлення наукового принципу, теорії чи фактів зводиться, з погляду теорії акторських мереж, до розміщення цих акторів у стабільній мережі. Істина релятивна, тобто залежить від сукупності встановлених відносин між акторами: чим більше акторів, відносин, тим твердження є більш істинним. Принцип ірредукції стверджує неможливість зведення розуміння до однозначної детермінації. Відмова від субстанціальних пояснень та категорій (суспільство, клас, гендер) заради радикального емпіризму в відстежування

відносин та акторів. Реінтерпретація дискурсу, соціального та науки. Постгуманізм та еко-софія Бруно Латура.

Тема 3. Спекулятивний матеріалізм Квентіна Мейясу

Критика кореляціонізму (філософської позиції, яка стверджує взаємозалежність об'єктивної реальності і людини, тобто, без людини немає світу). Переосмислення кантівської «коперніканської революції» в якості «птолемесівської контрреволюції» через прив'язку об'єктивного світу до існування суб'єкта (що є також основою для фідієзма). Повернення до юмівського вчення про первинні та вторинні якості. Захист матеріалізму через аргумент щодо об'єктивного існування об'єктів, які існували задовго до появи людської свідомості (скам'янілість). Принцип необхідності контингентності: також як і світ, так і його закони можуть радикально змінитися, бути іншими, випадковість всього, що відбувається необхідна (але підпорядковується математиці, яка єдина є доказом об'єктивності пізнання). Новий матеріалізм Мейясу стверджує гіперхаос як основу речей і їх розуміння. Будь-яке твердження про необхідність є постулатом про розумність, доцільність всього існуючого, а значить, є поверненням до кореляціонізму.

Тема 4. Об'єктно-орієнтована онтологія Грема Гармана

Переосмислення гайдеггерівського «підручного» для опису об'єктів як таких. Відмова від антропоцентризму: об'єкти існують незалежно від людського сприйняття і що нелюдські об'єктні відносини спотворюють пов'язані з ними об'єкти таким же чином, як і свідомість людини. Всі об'єктні відносини, людські та нелюдські, існують на рівній онтологічній площині. Критика кореляціонізму (у союзі з Мейясу): траєкторія кореляціонізму обмежує філософське розуміння співвідношенням буття з думкою, відмовляючи в існуванні реальності, що є зовнішньою до цієї кореляції, розуміючи її як недоступну, тобто реалізується онтологічна реїфікація людського. Відмова від елімінації та абсолютизації об'єктів: елімінація об'єктів в філософії є визнанням того, що вони є ефектом чи проявом більш глибокої, сутнісної сили, відношення; абсолютизація об'єктів, тобто, визнання їх присутності в свідомості, дискурсі, мові як їх сутності, відкидаючи їх об'єктивну реальність. Збереження обмеженості: не можна досягти повного знання про об'єкт, тому що усі об'єкти спотворюють, деформують один іншого у взаємодії. Принцип вилучення: об'єкти є незалежними не лише від інших об'єктів, а й від власних якостей; не можна редукувати знання про об'єкти описом їх відношень до людей чи інших об'єктів.

Тема 5. Ассамбляж, тіла та об'єкти Мануеля Деланди

Розробка вчення Жилія Дельоза і Фелікса Гваттарі про ассамбляж. Всі ассамбляжі є сингулярностями, історично і індивідуально унікальними, а не елементами загального виду, роду. На відміну від акторно-мережевої теорії, елементи ассамбляжа залишаються автономними і незалежними від ассамбляжа. Кожен елемент ассамбляжа може сформулювати нові відносини. При цьому структура ассамбляжа залежить від взаємин його елементів. На відміну від Дельоза і Гваттарі, Деланда вважає, що ассамбляж володіє об'єктивним існуванням по відношенню до людини. Соціальна онтологія включає в себе нелюдські агенти, процеси індивідуації атомів, генів і біологічних видів. Теорія ассамбляжа є горизонтальною, матеріалістичної онтологією іманентності: горизонтальною, оскільки онтологічний статус всіх ассамбляж однаковий, а іманентною тому, що всі ассамбляжі знаходяться на одному онтологічному горизонті, а не ззовні, на трансцендентному рівні існування. Така онтологія є неієрархічною. Вся об'єктивна реальність складається з ассамбляжів, ассамбляжів ассамбляжів тощо. Всі ассамбляжі характеризуються двома змінними параметрами: перший кількісно визначає територіалізацію (стабільність, кордони, визначеність ассамбляжа) і детериторіалізації (нестабільність, невизначеність, вихід за межі), а інший – рівень кодування та декодування.

Тема 6. Акселераціонізм Ендрю Кальпа, Реза Негарестані, Ніка Ленда

Розвиток вчення Дельоз і Гваттарі про детериторіалізацію капіталу. Там, де Дельоз і Гваттарі в кінцевому рахунку стверджували про обережне прискорення капіталізму, щоб уникнути повного знищення людства, Нік Ленд виступає за абсолютний процес прискорення, акселерації та детериторіалізації, визначаючи капіталізм у якості універсального агента історії. Капіталізм, на його думку, не має зовнішньої межі, він підкорив життя та біологічний інтелект поза межами людських очікувань. Дерегуляція, приватизація та коммодифікація неоліберального капіталізму призведуть до руйнування будь-якої стратифікації всередині суспільства, породжуючи в процесі нечувані результати. Тільки капіталістична акселерація може породжувати глобальний перехід до неперевершеної технологічної сингулярності. В такій інтерпретації капіталу навіть сама людина може бути відкинута як перепона для руху абстрактного планетарного інтелекту. Завдяки прискоренню глобального капіталізму людина буде розчинена в технологічному апофеозі, фактично переживаючи самогубство себе як виду. Звідси, концепції Ленда про «темну Просвіту» та «неореакцію». Епістемний акселераціонізм – це неораціоналістична філософія, програма «максимізації раціональних здібностей» через аналіз проявів та ефектів штучного інтелекту на людину та суспільство. Концепція «темного Дельозу» Ендрю Кальпа. Кальп знаходить таємну мережу посилення на жорстокість, зовнішній терор та сором бути людиною, щоб актуалізувати опозицію Дельоза проти сьогоденного світу.

Тема 7. Постгуманістичний фемінізм Розі Брайдотті, Астріди Найманіс

Фемінізм без меж європоцентризму, колоніалізму, расизму та людського взагалі. Завданням постгуманістичної феміністичної теорії є спрямування Європи до постгуманістичного проєкту «становлення-меншиною» або становлення-номадою, що передбачає опір націоналізму, ксенофобії та расизму. Постаантропоцентричний поворот проблематизує антропоцентричні звички мислення, критикує політику «натуралізованих» нелюдських Інших, і тому вимагає більш радикальний відрив від припущення про людську унікальність. Постгуманістичний фемінізм це фемінізм зої (зоє - життя): нелюдські форми життя, становлення-землею (геоцентричність) або становлення-непримітним (зооцентричність) тягнуть за собою кардинальний розрив з усталеними моделями мислення (натуралізація) та вносять радикально іманентний реляційний вимір філософування. Номадична філософія постгуманістичного фемінізму полягає у визнанні радикальної іманентності, включеності, тілесності, інтегрованості в природні процеси самоорганізації. Сексуальність осмислюється як творча онтологічна сила, яка не може бути адекватно вміщена в дихотомічне розуміння гендеру, де вона визначається як соціальна конструкція відмінностей між статями, але, скоріше, здатна на детериторіалізацію гендерної ідентичності та суспільних інститутів. Постгуманістична феміністична феноменологія Астріди Найманіс: реінтерпретація тілесності у Моріса Мерло-Понті. Феноменологія води, водних тіл, водних людських-нелюдських форм існування. Переосмислення людини як водного тіла – це не лише експеримент щодо її тілесності, але й свідчення феміністичної прихильності відстежувати маргінальність та несправедливість, а також взаємозв'язки, радість, що породжуються нашими/іншими водянистими тілами.

8. Посткритичне читання

В сучасному світі філософи все більше стикаються із текстами в електронній формі. Кількість зацифрованих праць та публікація нових праць в електронному форматі збільшується в геометричній прогресії. Мова йде не тільки про вітчизняну, але, що набагато важливо, й світову філософську думку. В таких умовах спиратися тільки на аналіз канонізованих класиків та деяку кількість коментаторів – це значить обмежувати власний діапазон думки, а значить, обмежувати, редукувати світ до власної обмеженості. Крім того, така практика не є виправданою в умовах, коли електронні тексти можна обробляти та

аналізувати завдяки комп'ютерам. Спосіб виробництва та маніпулювання текстами змінився, став технологічно-опосередкованим, постгуманістичним, але філософи все ще використовують антропоцентричні форми обробки та аналізу цих текстів. Втім, для цього є відповідний базис: критичне читання, яке працює з обмеженим канонам текстів, шукає в них приховану сутність, дискурси домінування, репресії, або деконструюють їх. Тобто, після звуження текстової бази філософ подвоює це звуження, редукуючи обмежений канон текстів до власних упереджень, теоретичних уподобань, схем недовіри до автора, тексту, метафори, знаку тощо. Тому потрібно розробляти сучасні форми читання разом із сучасною філософією.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10
Тема 1. Передумови виникнення та особливості розвитку сучасної філософії	16	4	2		10		2	1		12
Тема 2. Акторно-мережева теорія Бруно Латура	14	4	2		10		2	2		10
Тема 3. Спекулятивний матеріалізм Квентіна Мейясу	14	2	2		10		1			10
Тема 4. Об'єктно-орієнтована онтологія Ґрема Гармана	14	2	2		10		1	1		10
Тема 5. Ассамбляж, тіла та об'єкти Мануеля Деланди	16	2	2		12					
Тема 6. Акселераціонізм Ендрю Кальпа, Реза Негарестані, Ніка Ленда	16	2	4		12		1	1		10
Тема 7. Постгуманістичний фемінізм Розі Брайдотті, Астріди Найманіс	16	2	2		10		1	1		10
Тема 8. Посткритичне читання	14	2	4		8		1			10
Усього годин	120	20	20	-	80	108	10	6	-	92

4. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Передумови виникнення та особливості розвитку сучасної філософії	2	1
2	Акторно-мережева теорія Бруно Латура	2	1
3	Спекулятивний матеріалізм Квентіна Мейясу	2	-
4	Об'єктно-орієнтована онтологія Ґрема Гармана	2	1
6	Ассамбляж, тіла та об'єкти Мануеля Деланди	4	-
7	Акселераціонізм Ендрю Кальпа, Реза Негарестані, Ніка Ленда	4	2
8	Постгуманістичний фемінізм Розі Брайдотті, Астріди Найманіс	2	1
9	Посткритичне читання	4	-

Разом	20	6
-------	----	---

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денн а	заочн а
1	Написання есе щодо першоджерела, підготовка доповіді по темі «Передумови виникнення та особливості розвитку сучасної філософії»	12	12
2	Написання есе щодо першоджерела, підготовка доповіді по темі «Акторно-мережева теорія Бруно Латура»	10	10
3	Написання есе щодо першоджерела, підготовка доповіді по темі «Спекулятивний матеріалізм Квентіна Мейясу»	10	10
4	Написання есе щодо першоджерела, підготовка доповіді по темі «Об'єктно-орієнтована онтологія Грема Гармана»	10	10
6	Написання есе щодо першоджерела, підготовка доповіді по темі «Ассамбляж, тіла та об'єкти Мануеля Деланди»	10	10
7	Написання есе щодо першоджерела, підготовка доповіді по темі «Акселераціонізм Ендрю Кальпа, Реза Негарестані, Ніка Ленда»	10	10
8	Написання есе щодо першоджерела, підготовка доповіді по темі «Постгуманістичний фемінізм Розі Брайдотті, Астріди Найманіс»	10	10
9	Написання есе щодо першоджерела, підготовка доповіді по темі «Посткритичне читання»	10	10
Разом		80	92

Семинар ставить вищі вимоги до студентів на всіх етапах підготовки до нього. Ретельно готуючись до цього виду семінарських занять, студенти ґрунтовно вивчають і конспектують різні джерела та літературу, продумують відповіді на питання, винесені для розгляду. Під час семінару доповідачі послідовно й логічно викладають свої думки, аргументуючи їх конкретними фактами. Інші студенти уважно слухають виступаючого, зазначають слабкі та сильні сторони його доповіді з метою доповнити, виправити колегу чи вступити з ним у полеміку.

Участь в семінарських заняттях передбачає виступи з доповідями, аргументованими коментарями щодо проблем, що обговорюються на семінарі, і передбачає можливість отримати до 3 балів за семінар. Критерії отримання високої оцінки наступні:

- знання та використання філософських джерел, різних підходів для аналізу актуальних проблем філософії та методології наукових досліджень;
- повнота відповіді;
- творчий характер аналізу й узагальнення різних філософських підходів;
- навички лаконічного, чіткого, логічного, послідовного та грамотного викладу матеріалу, формулювання власних висновків;
- уміння вести полеміку з теоретичних і практичних питань філософії; уміння проілюструвати теоретичні положення відповідними прикладами.

Рекомендації та вимоги щодо написання есеїв

Студенти пишуть есе на тему (3 есе за курс по 300-600 слів; 11 балів за есе; див. приклад оформлення есе у Додатку 1.1). Після визначення теми необхідно підібрати відповідну наукову літературу. Есе необхідно здати для перевірки викладачеві або на кафедрі до кінця викладання курсу.

Структура та зміст есе. Необхідно скласти план написання есе, основною метою якого є логічне розкриття вибраної теми. У структурному відношенні есе повинно мати наступні складові:

- вступ – перший параграф – 3 речення (4 речення, якщо обсяг більш ніж 300 слів);
- основна частина – два-три параграфи (2-4 речення у кожному параграфі);

висновок – четвертий (п'ятий) параграф – 3 речення;
список літератури.

У вступі треба сформулювати мету й завдання есе. В основній частині есе мають бути виділені пункти (параграфи), за якими послідовно розкривається тема. Крім реферування та аналізу першоджерел та відповідної літератури, слід вказати також своє власне розуміння щодо поставлених питань. В тексті есе є обов'язковим посилання на відповідну літературу, яке здійснюється наступним чином: після цитати чи загального посилання до авторської думки слід в круглих дужках встановити джерело цитування. У кінцевій частині есе слід підсумувати результати та вказати на висновки даної роботи, які повинні відповідати поставленим у вступі меті та завданням.

Обсяг есе повинен складати 300-600 слів (2-3 сторінки), надрукований 12 кеглем з подвійним інтервалом.

Правила оформлення цитат та літератури у стилі MLA знаходяться тут: http://www-library.univer.kharkov.ua/pages/bibliography/style/style_MLA.pdf

6. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний;
метод проблемного викладу;
дослідницький метод.

7. Методи контролю

Для оцінки знань слухачів використовується поточний та підсумковий контролю.

Поточний контроль

Систематичний поточний контроль знань здійснюється під час лекційних та семінарських занять у формі вибіркового усного опитування, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань, написання есе.

Оцінювання ступеню активності студентів та якості їх виступів та коментарів при проведенні дискусій на семінарських заняттях.

Підсумковий контроль

Підсумковою формою контролю є іспит на якому здійснюється перевірка розуміння студентами теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатність творчо використовувати накопиченні знання та вміння.

Перевірка розуміння студентами теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатність творчо використовувати накопиченні знання та вміння.

8. Схема нарахування балів та критерії оцінювання навчальних досягнень

Форма навчання	Поточний контроль	и	а	се	ме	ст	су	ма
----------------	-------------------	---	---	----	----	----	----	----

-	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
Денна	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	33	40	100
Заочна	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	33	40	100

T1, T2 ... T8 – теми занять

* Розраховується на основі перевірки есе.

Аудиторна робота на лекційних та семінарських заняттях – до 3 балів за заняття:

– 3 балів – систематична робота на занятті (підготовка доповіді)/ та написання есеїв (максимальну оцінку отримує есе, якщо зміст теми повністю розкритий, наведені приклади, визначені поняття, дається загальний висновок);

– 1 бала – епізодична робота на занятті.

Критерії оцінювання іспиту

Екзаменаційний білет (див. приклад білету у додатку 1.2) складається з трьох питань, кожне оцінюється за наступною системою балів:

12-14 балів	студент продемонстрував глибоке знання змісту екзаменаційного питання, провів глибокий філософський аналіз означеної проблеми; глибоко і всебічно висвітлені знання основних положень філософських першоджерел та рекомендованої літератури; відповідь повністю репрезентує певну філософську проблему; відповідь побудована лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків; відповідь містить зіставлення різних підходів до розв'язання певної проблеми, критичний їх аналіз; відповідь написана грамотно та демонструє високий рівень засвоєння навчального матеріалу
9-11 балів	студент продемонстрував знання змісту екзаменаційного питання, аргументовано виклав означену проблему; відповідь в цілому репрезентує певну філософську проблему; здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики; відповідь побудована лаконічно та послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не обґрунтовані; відповідь містить зіставлення різних підходів до розв'язання певної проблеми без власного аналізу
6-8 балів	студент продемонстрував певне знання змісту екзаменаційного питання, виклавши основні положення означеної проблеми; висвітлені знання є фрагментарними; аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики відсутній; відповідь є недостатньо послідовною, та логічною; власні висновки відсутні
4-5 балів	студент продемонстрував уявлення з екзаменаційного питання; відсутній аналіз означеної проблематики; відповідь є фрагментарною, висновки та узагальнення відсутні, або не відповідають змісту питання
1-3 бала	відповідь часткова; відсутній аналіз означеної проблематики; висновки відсутні або не відповідні.
0 балів	відповідь відсутня, або не відповідає змісту питання

Див. питання до іспиту у додатку 1.3.

Ступінь засвоєння ним теоретичних знань і набутих ним практичних умінь і навичок, та рівнем їх демонстрації здобувачем:

Високий рівень (90-100 балів). Студент здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності. Знання студента є глибокими, міцними, узагальненими; студент вміє застосовувати поняття сучасної філософії творчо, його навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію. Студент розуміє зв'язок напрямів сучасної філософії з основними концепціями класичної філософії. Вміє використовувати поняття сучасної філософії для концептуалізації глобальних проблем сучасного суспільства

Достатній рівень (70-89 балів). Студент знає істотні ознаки понять сучасної філософії, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями, вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Вміє використовувати поняття сучасної філософії для концептуалізації глобальних проблем сучасного суспільства

Задовільний рівень (50-69 балів). Активність студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, зумовлюється початковими уявленнями про традиційні і актуальні проблеми сучасної філософії. Студент відтворює основні концепції, базові категорії, поняття сучасної філософії, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Шкала оцінювання

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою оцінювання та європейською шкалою оцінювання ECTS відповідно до накопичених рейтингових балів визначається із таких співвідношень:

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Bennett J. et al. *New materialisms: Ontology, agency, and politics*. Duke University Press, 2010. 336 p.
2. Braidotti R. *Nomadic Subjects: Embodiment and Sexual Difference in Contemporary Feminist Theory*. Columbia University Press, 1994. 342 p.
3. Braidotti R. *Patterns of Dissonance: A Study of Women in Contemporary Philosophy*. Routledge, 1991. 163 p.
4. Braidotti R. *The Posthuman*. Polity, 2013. 180 p.
5. Braidotti R., Dolphijn R. *Philosophy After Nature*. Rowman & Littlefield International, 2017. 248 p.
6. Bryant L., Srnicek N., Harman G. (ed.). *The speculative turn: Continental materialism and realism*. re.press, 2011. 430 p.

7. Culp A. Dark Deleuze. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2016.
8. Culp A. Вампиры, вервольфы, призраки - концептуальные персонажи у Жюль Делеза. URL: https://www.youtube.com/watch?v=KM68PN_NYU0.
9. DeLanda M. A New Philosophy of Society: Assemblage Theory And Social Complexity. Continuum, 2006. 160 p.
10. DeLanda M. Assemblage Theory. Edinburgh University Press, 2016. 198 p.
11. DeLanda M. Intensive Science and Virtual Philosophy. Continuum, 2005. 251 p.
12. DeLanda M. Philosophy and Simulation: The Emergence of Synthetic Reason. Continuum, 2011. 225 p.
13. Dolphijn R., Tuin I. New materialism: Interviews & cartographies. Open Humanities Press, 2012. 195 p.
14. Faber R., Goffey A. (ed.). The Allure of Things: Process and Object in Contemporary Philosophy. Bloomsbury Publishing, 2015. 252 p.
15. Ferraris M. Manifesto of new realism. Suny Press, 2014. 105 p.
16. Harman G. Circus Philosophicus, Zero Books, 2010.
17. Harman G. Guerrilla Metaphysics: Phenomenology and the Carpentry of Things, Open Court, Chicago, 2004.
18. Harman G. Heidegger Explained: From Phenomenon to Thing, Open Court, Chicago, 2007.
19. Harman G. Object-oriented literary criticism // New Literary History. 2012. № 43. P. 183–203.
20. Harman G. Prince of Networks: Bruno Latour and Metaphysics, re.press, Melbourne, 2009.
21. Harman G. Quentin Meillassoux: Philosophy in the Making, Edinburgh University Press, 2011.
22. Harman G. Tool-Being. Heidegger and the Metaphysics of Objects, Open Court, Chicago, 2002.
23. Harman G. Towards Speculative Realism: Essays and Lectures, Zero Books, 2010.
24. Harman G. Weird Realism: Lovecraft and Philosophy, Zero Books, 2012.
25. Land N. Ccru - Writings 1997-2003. Time Spiral Press, 2015.
26. Land N. Fanged Noumena: Collected Writings 1987-2007. Sequence / Urbanomic, 2011. 666 p.
27. Land N. The Thirst for Annihilation: Georges Bataille and Virulent Nihilism. Routledge, 1992. 166 p.
28. Latour B, Harman G., Erdlyi Peter. The Prince and the Wolf: Latour and Harman at the LSE, Zero Books, 2011.
29. Latour B. Why has critique run out of steam? From matters of fact to matters of concern // Critical inquiry. 2004. №. 30. № 2. C. 225-248.
30. Latour B. Do Scientific Objects Have a History? Pasteur and Whitehead in a Bath of Lactic Acid // Common Knowledge. Vol. 5, no. 1, 1993. P. 76-91.
31. Latour B. Pandora's Hope. Essays on the Reality of Science Studies. - Cambridge Mass.; London: Harvard University Press, 1999. - 324p.
32. Latour B. Reassembling the Social. An Introduction to Actor-Network- Theory. - Oxford: Oxford University Press, 2005. - 301 p.
33. Meillassoux Q, Longo A. Time Without Becoming-Mimesis International, 2014. 50 p.
34. Meillassoux Q. After finitude: An essay on the necessity of contingency. – Bloomsbury Publishing, 2010.
35. Negarestani R. Collapse Volume VII: Culinary Materialism. Urbanomic, 2012. 619 p.
36. Negarestani R. Cyclonopedia: Complicity with Anonymous Materials. Re.Press, 2008.
37. Negarestani R. Intelligence and Spirit. Urbanomic x Sequence Press, 2018. 529 p.
38. Neimanis A. Bodies of Water: Posthuman Feminist Phenomenology. Bloomsbury Academic, 2017. 230 p.
39. Posthuman Glossary. Rosi Braidotti, Maria Hlavajova (eds.). Bloomsbury, 2018. 577 p.

40. Латур Б. Про деякі емоційні наслідки капіталізму / пер. з англ. А. Дейнеки, під ред. Т. Цимбала // Всеукраїнський соціологічний часопис "СВОЄ". 2015. № 1(11). С. 36-49.

Допоміжна література

1. Fox, N.J. and Alldred, P. *New materialism* // Atkinson, P.A., Delamont, S., Cernat, A., Sakshaug, J.W. and Williams, M. (eds.). SAGE Research Methods Foundations. London: Sage. 2019.
2. Van den Akker R., Vermeulen T. *Periodising the 2000s, or, the Emergence of Metamodernism* // *Metamodernism: Historicity, Affect, and Depth After Postmodernism*, London and New York, Rowman & Littlefield. 2017. С. 1-19.
3. Zahurska N. V. *Post-Anthropocentric Hyposubjectivation* // *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. 2018. №. 58. С. 6-12.
4. Zahurska N. V. *Speculative Posthumanism: Naturalization and Vitalization* // *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. 2018. №. 59. С. 25-31.
5. Акулов М. І. Від симетричної антропології до політичної екології: драматична історія принципу узагальненої симетрії в акторно-мережевій теорії // *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2018. № 1. Т. 37. С. 55-60.
6. Артеменко А. П., Артеменко Я. І. Концепт об'єктність: філософська інтерпретація поняття соціальної теорії // *Гуманітарний часопис*. 2014. №. 1. С. 18-24.
7. Бойко Д. Евристичний потенціал акторно-мережевої теорії у вивченні ієрархічних соціальних відносин та структур // *Вісник ХНУ імені ВН Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. 2017. Т. 39. С. 95-100.
8. Брюховецька О. По той бік інтерпретації (моменти мовчання) // *МАПІСТЕРІУМ. № 71. «Культурологія»*, 2018. С. 4-12.
9. Гапон Н. П. Від філософії Дельоза до нових гендерних проектів // *Вісник національного університету „Львівська політехніка”. Філософські науки*. 2004. № 498. С. 68-73.
10. Гапон Н. П. Філософія постструктуралізму Ж. Дельоза: перспективи теоретизування про гендер // *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2017. Вип. 16. С. 19-21.
11. Головка А. А. Критика кореляціонізму у філософії спекулятивного реалізму Квентіна Мейясу // *Тези доповідей IV Всеукраїнського форуму студентів, аспірантів і молодих учених/ ред. кол.: М. В. Поляков (голова) та ін. – Д.: ДНУ, 2017. С. 36-38.*
12. Драпак Г. Б. Ідентичність читача: від тексту до гіпертексту : дис. ... к. філол.. н. 10.01.06. Тернопіль, 2015. С. 26-29.
13. Ковалець М. С. Принцип необхідності контингентності у філософії Квентіна Мейясу // *Гілея: науковий вісник*. 2015. №. 101. С. 222-225.
14. Кононова Я. Функціонування концепту «річ» у дискурсі теоретиків акторко-мережевого підходу // *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2014. Т. 1. №. 4. С. 54-59.
15. Кретов П., Кретова О. Наративна versus об'єктно-орієнтована онтологія: концепт речі та перформативна модель мовлення // *Cherkasy University Bulletin: Philosophy*. 2017. №. 1. С. 118-127.
16. Михайлов Д. Проблема техніки у філософії Брюно Латура // *МАПІСТЕРІУМ. Історико-філософські студії*. 2016. № 65. С. 68-72.
17. Слюсар В. М. Постмодерністський фемінізм про детермінацію самореалізації особистості // *Вісник Харківського національного університету ім. ВН Каразіна*. 2003. №. 598. С. 153-156.
18. Солодько С. Акторно-мережева теорія як соціологічна складова інтелектуального проекту Брюно Латура // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2014. №. 4. С. 156-170.

19. Солодько С. Природа агентності в акторно-мережевій теорії Бруно Латура // *Соціальні виміри суспільства*. 2013. №. 5. С. 102-111.
20. Старовойт В. О. «Трансноуменалізм» та об'єктно-орієнтована онтологія: реальне, уявлюване та конституція предметності у межах спекулятивного реалізму // *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. 2018. №. 58. С. 46-58.
21. Терещенко В. В. Новітній матеріалізм і проблема онтологічного подвоєння світу / В. В. Терещенко // *Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал* / Голов. ред. Д. В. Яковлев; відпов. секретар І. В. Шамша; Міністерство освіти і науки України; Національний університет "Одеська юридична академія". Одеса, 2017. Вип. 17. С. 111-114.
22. Фадєєв В. Автономія культури: від «насиченого опису» до онтологічного повороту // *Етнічність. Культура. Історія. Соціально-філософські нариси*. К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. С. 6-107.
23. Фадєєв В. Мережі, тертя та машини війни: методологічні нотатки про українську кризу // *Схід*. 2015. №. 2. С. 81-85.
24. Шимчишин М. Парадигми та виміри постгуманізму // *Сучасні літературознавчі студії*. 2013. №. 10. С. 484-492.
25. Шолуха Н. Естетика тілесності в об'єктно-орієнтованій онтології (на прикладі серіалу «Світ Дикого Заходу») // *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2019. № 23. С. 113-117.
26. Шолуха Н. Об'єктно-орієнтована онтологія Грема Гармана як модель культур-філософських досліджень // Треті академічні читання пам'яті професора Г.І. Волинка: «Філософія, наука і освіта». Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 17-18 травня 2019 року. Київ: ТОВ «ВАДЕКС», 2019. С. 99-101.
27. Юрченко Е. А. «Темне просвітництво»: раціоналізований футуристичний ультратрадиціоналізм // Читання пам'яті Івана Бойченка – 2017. Людина. Історія. Господарство : Всеукр. круглий стіл (27 жовт. 2017 р.) : [матеріали доповідей та виступів] / редкол.: А. Є. Конверський [та ін.]. – Київ : Знання України, 2017. С. 77-80.
28. Юрченко Е. А. Неореакція: шокуючий археофутурізм // «Дні науки філософського факультету – 2017», Міжн. наук. конф. (2017 ; Київ). Міжнародна наукова конференція "Дні науки філософського факультету – 2017", 25-26 квіт. 2017 р. : [матеріали доповідей та виступів] / редкол.: А. Є. Конверський [та ін.]. К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2017. Ч. 3. С. 126-128.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Блог Грема Гармана. URL: <https://doctorzamalek2.wordpress.com/>
2. Офіційний веб-сайт Бруно Латура. URL: <http://www.bruno-latour.fr/>
3. Блог про спекулятивний реалізм. URL: <https://speculativeheresy.wordpress.com/resources/>
4. Бібліографія Мануеля Деланди. URL: <https://www.cddc.vt.edu/host/delanda/>
5. Персональний сайт Ендрю Кальпа. URL: <http://www.andrewculp.org/>
6. Персональний сайт Ніка Ленда. URL: <http://www.xenosystems.net/>
7. Блог Рези Негарестані. URL: <https://toyphilosophy.com/>
8. Персональний сайт Розі Брайдотті. URL: <https://rosibraidotti.com/>
9. Матеріали про спекулятивний реалізм. URL: <https://crln.acrl.org/index.php/crlnews/article/view/8388/8564>

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Під час семінарського заняття студенти беруть участь в обговоренні запропонованих питань. Оцінюється як виступи с доповіддю (до 3 балів) так і активність у дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію.

Семінар 1. Передумови виникнення та особливості розвитку сучасної філософії

План

1. Стан метамодерну: соціальні та гносеологічні передумови сучасної філософії.
2. Онтологічний поворот у сучасній філософії.
3. «Новий матеріалізм», спекулятивний реалізм проти ідеалізму та постмодернізму.

Завдання для опрацювання літератури

Опрацювати одну з вищевказаних робіт:

Bryant L. R., Srnicek N., Harman G. Towards a speculative philosophy // *The speculative turn : continental materialism and realism*. re.press. 2011. P. 1-8.

Fox, N.J. and Alldred, P. New materialism // Atkinson, P.A., Delamont, S., Cernat, A., Sakshaug, J.W. and Williams, M. (eds.). *SAGE Research Methods Foundations*. London: Sage. 2019.

Van den Akker R., Vermeulen T. Periodising the 2000s, or, the Emergence of Metamodernism // *Metamodernism: Historicity, Affect, and Depth After Postmodernism*, London and New York, Rowman & Littlefield. 2017. С. 1-19.

Фадєєв В. Конституція Модерну і повернення матеріального // *Етнічність. Культура. Історія. Соціально-філософські нариси*. К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. С. 57-70.

Тема 2. Акторно-мережева теорія Бруно Латура

План

1. Соціологія соціального vs. соціологія асоціацій Б. Латура.
2. Поняття актору та мережі Б. Латура.
3. Нелюдське в філософії Б. Латура.

Завдання для опрацювання літератури:

Опрацювати одну з вищевказаних праць:

Акулов М. І. Від симетричної антропології до політичної екології: драматична історія принципу узагальненої симетрії в акторно-мережевій теорії // *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2018. № 1. Т. 37. С. 55-60.

Бойко Д. Евристичний потенціал акторно-мережевої теорії у вивченні ієрархічних соціальних відносин та структур // *Вісник ХНУ імені ВН Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. 2017. Т. 39. С. 95-100.

Кононова Я. Функціонування концепту «річ» у дискурсі теоретиків акторно-мережевого підходу // *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2014. Т. 1. №. 4. С. 54-59.

Латур Б. Пересборка соціального: вступ до акторно-сетеву теорію / пер. с англ. И. Полонской; под ред. С. Гавриленко; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2014. С. 11-34.

Михайлов Д. Проблема техніки у філософії Брюно Латура // *МАГІСТЕРІУМ*. . Історико-філософські студії. 2016. № 65. С. 68-72.

Солодько С. Акторно-мережева теорія як соціологічна складова інтелектуального у Бруно Латура // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2014. №. 4. С. 156-170.

Солодько С. Природа агентності в акторно-мережевій теорії Бруно Латура // *Соціальні виміри суспільства*. 2013. №. 5. С. 102-111.

Семінар 3. Спекулятивний матеріалізм Квентіна Мейясу

План

1. Поняття доісторичного у філософії К. Мейясу.
2. Поняття та критика кореляціонізму у філософії К. Мейясу.
3. Принцип необхідності контингентності у філософії К. Мейясу.

Завдання для опрацювання літератури

Опрацювати одну з вищевказаних праць:

Головко А. А. Критика кореляціонізму у філософії спекулятивного реалізму Квентіна Мейясу // Тези доповідей IV Всеукраїнського форуму студентів, аспірантів і молодих учених/ ред. кол.: М. В. Поляков (голова) та ін. – Д.: ДНУ, 2017. С. 36-38.

Ковалець М. С. Принцип необхідності контингентності у філософії Квентіна Мейясу // *Гілея: науковий вісник*. 2015. №. 101. С. 222-225.

Семінар 4. Об'єктно-орієнтована онтологія Грема Гармана

План

1. Річ в онтології Г. Гармана.
2. Рецепція філософії М. Гайдеггера в онтології Г. Гармана.
3. Г. Гарман про спекулятивний реалізм.

Завдання для опрацювання літератури

Опрацювати одну з вищевказаних праць:

Кретов П., Кретова О. Наративна versus об'єктно-орієнтована онтологія: концепт речі та перформативна модель мовлення // *Cherkasy University Bulletin: Philosophy*. 2017. №. 1. С. 118-127.

Старовойт В. О. «Трансноуменалізм» та об'єктно-орієнтована онтологія: реальне, уявлюване та конституція предметності у межах спекулятивного реалізму // *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. 2018. №. 58. С. 46-58.

Шолуха Н. Естетика тілесності в об'єктно-орієнтованій онтології (на прикладі серіалу «Світ Дикого Заходу») // *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2019. № 23. С. 113-117.

Шолуха Н. Об'єктно-орієнтована онтологія Грема Гармана як модель культур-філософських досліджень // Треті академічні читання пам'яті професора Г.І. Волинка: «Філософія, наука і освіта». Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 17-18 травня 2019 року. Київ: ТОВ «ВАДЕКС», 2019. С. 99-101

Семінар 5. Ассамбляж, тіла та об'єкти Мануеля Деланди

План та тематика доповідей

1. Поняття ассамбляжу в філософії М. Деланди.
2. Ідея плоскої онтології М. Деланди.
3. Рецепція ідей Ж. Дельоза в матеріалістичній онтології Мануеля Деланди.

Завдання для опрацювання літератури

Опрацювати фрагменти нижчевказаної праці:

DeLanda M. *Assemblage Theory*. Edinburgh University Press, 2016.

Семінар 6. Акселераціонізм Ендрю Кальпа, Реза Негарестані, Ніка Ленда

План

1. Правий акселераціонізм Н. Ленда. Поняття неореакції, «темної Просвіти».
2. Критика акселераціонізму в філософії Е. Кальпа. «Темний Дельоз».
3. Епістемний акселераціонізм Р. Негарестані.

Завдання для опрацювання літератури

Опрацювати одну з вищевказаних праць:

Юрченко Е. А. «Темне просвітництво»: раціоналізований футуристичний ультратрадиціоналізм // Читання пам'яті Івана Бойченка – 2017. Людина. Історія. Господарство : Всеукр. круглий стіл (27 жовт. 2017 р.) : [матеріали доповідей та виступів] / редкол.: А. Є. Конверський [та ін.]. – Київ : Знання України, 2017. С. 77-80.

Юрченко Е. А. Неореакція: шокуючий археофутурізм // «Дні науки філософського факультету – 2017», Міжн. наук. конф. (2017 ; Київ). Міжнародна наукова конференція "Дні науки філософського факультету – 2017", 25-26 квіт. 2017 р. : [матеріали доповідей та виступів] / редкол.: А. Є. Конверський [та ін.]. К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2017. Ч. 3. С. 126-128.

Семінар 7. Постгуманістичний фемінізм Розі Брайдотті, Астріди Найманіс

План

1. Поняття постгуманістичного фемінізму в філософії Р. Брайдотті.
2. Поняття номадизму в філософії Р. Брайдотті.
3. Рецепція постструктуралізму в філософії Р. Брайдотті
4. Рецепція феноменології в філософії А. Найманіс.
5. Постгуманістична феміністична феноменологія А. Найманіс.
6. Водні тіла, гідроспільне в філософії А. Найманіс.

Завдання для опрацювання літератури

Опрацювати одну з вищевказаних праць:

Braidotti R. Four theses on posthuman feminism // *Anthropocene Feminism*. R. Grusin (ed.). University of Minnesota Press, 2017. P. 21-48.

Neimanis A. *Bodies of Water: Posthuman Feminist Phenomenology*. Bloomsbury Academic, 2017. P. 22-26, 40-49, 94-107.

Семінар 8. Посткритичне читання

План

1. Проекти посткритичного (поверхневого) читання філософських текстів: Латур та Гарман.

Завдання для опрацювання літератури

Опрацювати одну з вищевказаних праць:

Harman G. Object-oriented literary criticism // *New Literary History*. 2012. № 43. P. 183–203.

Latour B. Why has critique run out of steam? From matters of fact to matters of concern // *Critical inquiry*. 2004. № 30. № 2. С. 225-248.

Додатки

Додаток 1.1

Приклад оформлення есе

В колонтитулі вказати ПІБ та стор.

Прізвище студента Іванов І. І. 1

Прізвище студента Іванов І. І.

Прізвище викладача Ільїн І. В.

Тема есе «Аналіз статті Сари Моуер «Why Feminism Is On the March in Fashion»

29.03.2019

Сара Моуер у статті «Чому фемінізм маршує в моді» (2014) пов'язує сучасну моду з ідеєю фемінізму. Свобода самовираження жінки, на її думку, знаходить своє втілення в моді. Мета цього есе полягає аналізі та критиці головних положень статті Моуер.

Моуер ототожнює естетичну свободу самовираження в моді та фемінізм, хоча при цьому вказуючи на політичний характер фемінізму. Характерним прикладом такого ототожнення є «вуличний протест», організований будинком моди Карла Лагерфельда «Chanel», в якому моделі представили театралізовану версію політичної демонстрації в дусі 1960-х рр. З цього прикладу Моуер, мабуть, і взяла ідею для своєї статті та її назви. Тобто, фемінізм в даному контексті – це театралізована боротьба жінок за свої права. Водночас, Моуер звертається до прикладу актриси Емми Вотсон, яка, будучи феміністкою, виступала на засіданні ООН «проти порушення прав дівчат та жінок у світі» (Mower). Виходячи з даного прикладу, стає зрозуміло, що фемінізм передбачає реальну боротьбу жінок проти пригнічення, а не тільки розігрування цієї боротьби. Отже, ідеї Моуер щодо фемінізму суперечать одна одній.

Згідно з думкою Моуер, ідея фемінізму полягає у свободі жінки вибирати собі одяг, носити все, що завгодно, але при цьому згадуються «деякі країни у світі», в яких театралізовані феміністські демонстрації можуть бути заборонені. Авторка вважає, що свобода, за яку борються феміністки, полягає в тому, що «ніхто з нас більше не хоче одягатися, як усі», та «що жінки повинні одягатися саме так, як вони забажають». При цьому

в кінці статті вона стверджує, що в деяких країнах такі прояви естетичного фемінізму будуть заборонені. Естетичний фемінізм Моуер нічого не може вдіяти з політичним насильством. Водночас реальний фемінізм Вотсон якраз спрямований на реальну політичну боротьбу, без якої не може бути естетичного фемінізму.

Підбиваючи підсумки можна сказати, що ідеї фемінізму в статті Моуер є суперечливими. Вона змішує два види фемінізму – естетичний і політичний. Естетичний фемінізм є наслідком політичного фемінізму, оскільки без забезпечення мінімальних прав і свобод, про які згадала Вотсон, неможливо здійснення права на свободу вибору одягу.

На окремій сторінці вказати список цитованих джерел

Список цитованих джерел

Mower, Sara. “Why Feminism Is On the March in Fashion.” *Vogue*, 30 Sep. 2014, vogue.com/article/feminism-march-fashion-chanel-spring-2015. Accessed 20 Feb 2018.

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет філософський

Спеціальність філософія

Спеціалізація філософія

Семестр 7

Форма навчання денна/заочна

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): магістр

Навчальна дисципліна: сучасна філософія.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ (ЗАВДАННЯ) № 12

1. Поняття доісторичного у філософії К. Мейясу.(14 б.).
2. Стан метамодерну: соціальні та гносеологічні передумови сучасної філософії (13 б.).
3. Поняття номадизму в філософії Р. Брайдотті (13 б.).

Затверджено на засіданні кафедри _____

протокол №_від “_”_____20__р. Завідувач кафедри _____(ініціали, прізвище)

підпис

Екзаменатор _____(ініціали, прізвище)

підпис

**КОМПЛЕКТ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ
ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ**

1. Стан метамодерну: соціальні та гносеологічні передумови сучасної філософії.
2. Онтологічний поворот у сучасній філософії.
3. «Новий матеріалізм», спекулятивний реалізм проти ідеалізму та постмодернізму.
4. Соціологія соціального vs. соціологія асоціацій Б. Латура.
5. Поняття актору та мережі Б. Латура.
6. Нелюдське в філософії Б. Латура.
7. Поняття доісторичного у філософії К. Мейясу.
8. Поняття та критика кореляціонізму у філософії К. Мейясу.
9. Принцип необхідності контингентності у філософії К. Мейясу.
10. Річ в онтології Г. Гармана.
11. Рецепція філософії М. Гайдеггера в онтології Г. Гармана.
12. Г. Гарман про спекулятивний реалізм.
13. Поняття ассамбляжу в філософії М. Деланди.
14. Ідея плоскої онтології М. Деланди.
15. Рецепція ідей Ж. Дельоза в матеріалістичній онтології Мануеля Деланди.
16. Правий акселераціонізм Н. Ленда. Поняття неореакції, «темної Просвіти».
17. Критика акселераціонізму в філософії Е. Кальпа. «Темний Дельоз».
18. Епістемний акселераціонізм Р. Негарестані.
19. Поняття постгуманістичного фемінізму в філософії Р. Брайдотті.
20. Поняття номадизму в філософії Р. Брайдотті.
21. Рецепція постструктуралізму в філософії Р. Брайдотті.
22. Рецепція феноменології в філософії А. Найманіс.
23. Постгуманістична феміністична феноменологія А. Найманіс.
24. Водні тіла, гідроспільне в філософії А. Найманіс.
25. Проекти посткритичного (поверхневого) читання філософських текстів: Латур та Гарман.
26. Постантропоцентризм та постгуманізм на фоні антропоцену-капіталоцену.
27. Майбутнє капіталізму: роль штучного інтелекту та четвертої промислової революції в знищенні/вивільненні людства.
28. Критика К. Маркса й Ф. Ніцше та завдання прискорення капіталізму
29. Еко-софія та боротьба проти всіх форм експлуатації (жінка, природа, тварина тощо).
30. Етика інших (не-людини, не-людського).
31. Капіталістична революція чи революції капіталізм(у/-ів)?